T.B.M.M. (S. Sayısı : 80)

Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/357)

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü *26.4.1996*
Sayı : B.02.0.KKG/196-342/1788

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğün 78 inci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz
Başbakan

1/843 Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü *24.3.1995*
Sayı : B.02.0.KKG/101-854-/1312

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 8.3.1995 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller
Başbakan

GEREKÇE

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Bilindiği üzere, genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasında; ülke müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi yolu ile ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi bulunmaktadır.

Bu çerçeve içinde, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayenin çalışma esaslarını belirlemek ve teşvik etmek amacıyla Yüce Meclisimiz tarafından kabul edilen çeşitli kanunlara paralel olarak, yatırım ve ticarî ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu cihetle bir potansiyel görülen ülkelerle, 1961 yılında başlatılan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının imzalanması hızlandırılmış ve şimdiye kadar otuzbir ülkeyle anılan Anlaşma imzalanmış bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla imzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının esasları şöyle özetlenebilir:

1. Türkiye ve Bulgaristan'da uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,

2. Türkiye ve Bulgaristan'da yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek ve

3. Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmektir.

Ülkemizde halen faaliyette bulunan Bulgaristan sermayeli yedi adet şirket bulunmaktadır. Bu Anlaşmayla az da olsa bir kısım Bulgaristan menşeli sermayenin ülkemize gelmesi beklenmekle birlikte, esasen artık yurt dışına açılmaya başlayan Türk yatırımcılarının Bulgaristan'da yapacakları yatırımlar için emniyetli bir ortamın temini öngörülmektedir.

Bu Anlaşma, Türk özel teşebbüsüne Bulgaristan, Bulgar teşebbüsüne Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

ANLAŞMA MADDELERİNİN GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu maddede, Anlaşma metni içinde sık sık sözü edilen yatırım, yatırımcı, hâsılat ve ülke tanımı yapılmaktadır. Özellikle "yatırım" tanımı 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa paralellik sağlanarak hazırlanmıştır.

Madde 2. — Bu Maddeye göre, Âkit Taraflardan her biri, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını kendi kanunî şartlarına uygun olarak yapılmış olması halinde teşvik etmeyi taahhüt etmektedir.

Ayrıca bu Maddede, Millî Muamele (Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte mevcut istisnalar dışında) ve En Ziyade Müsadeye Mazhar Millet Prensipleri düzenlenmektedir. Ancak, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına uluslararası anlaşmalarla sağlanan avantajlar, vergilendirme ile ilgili olarak yapılan anlaşmalar veya oluşturulan gümrük birlikleri, ekonomik birlikler ya da benzeri kuruluşlar çerçevesinde tanınan ayrıcalıklar, En Ziyade Müsadeye Mazhar Millet Prensibine istisna teşkil etmektedir.

Madde 3. — Bu Madde, T. C. Anayasasında yer alan kamulaştırma ve devletleştirme konularını kapsamakta ve hangi şartlarda bu işlemlerin gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir. Bu şartlar; kamulaştırmanın kamu yararı amacıyla yapılması ve yürürlükteki mevzuat uyarınca eşitlik ilkesinin gözetilmesi ile yeterli ve etkin bir tazminat ödemesinin yapılmasıdır.

Ayrıca Madde; ev sahibi ülkede savaş, olağanüstü hal ve benzeri durumların ortaya çıkması halinde diğer Âkit Taraf yatırımcıları zarara uğramışsa, zarara uğrayan Âkit Taraf yatırımcılarına uygulanacak muamelede Millî Muamele ve En Ziyade Müsadeye Mazhar Millet Prensiplerinin (hangisi daha elverişli ise) gözetilmesi hükmünü getirmektedir.

Madde 4. — Sermaye ve gelirlerin transferini düzenleyen bu Maddede, bir yatırımla ilgili bütün transferlerin yatırımın yapıldığı konvertibl para birimi veya diğer herhangi bir konvertibl para birimi üzerinden gerçekleştirilmesi Âkit Taraflarca garanti edilmektedir. Transferlerin serbest bir konvertibl para birimi üzerinden yapılması kambiyo mevzuatımıza uygundur.

Madde 5. — Bu Maddede, Âkit Taraflardan birinin ülkesinde yapılmış olan yatırımın, yatırımcının ülkesinde sigorta edilmiş olması halinde sigorta şirketinin yatırımcının haklarına halefiyeti düzenlenmektedir.

Madde 6. — Bu Maddede; diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının benzer durumlarda Anlaşma ile sağlanandan daha elverişli bir muameleye tabi olmalarını sağlayan genel veya özel bir düzenleme ihtiva eden, her bir Âkit Tarafın millî hukukunun hükümleri ya da bu Anlaşmaya ilave olarak Âkit Taraflar arasında yapılmış olan herhangi bir Anlaşmanın, daha elverişli olduğu ölçüde bu Anlaşmanın üstünde bir etkinliğe sahip olmasına ilişkin hüküm yer almaktadır.

Madde 7. — Bu Maddede, işbu Anlaşmanın Âkit Tarafların kendi emniyet, kamu düzeni veya sağlığı ile ilgili tedbirleri uygulamasına engel olmayacağı hükmü getirilmektedir.

Madde 8. — Bu Maddede bir Taraf ile diğer Tarafın yatırımcısı arasında çıkabilecek yatırım uyuşmazlıklarının çözüm yolları düzenlenmektedir. Öngörülen prosedüre göre, öncelikle uyuşmazlık karşılıklı görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacak, altı ay içinde çözüme ulaşılamazsa; yerel yargı organlarına ya da alternatif olarak uluslararası tahkim yoluna başvurma hakkı kullanılabilecektir. Uyuşmazlık; Âkit Tarafın yetkili mahkemesine götürülmemiş olması halinde, Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID) ya da UNCITRAL Tahkim Kurallarına göre oluşturulacak tahkim heyetine götürülebilecektir.

Madde 9. — Bu Anlaşmanın uygulama ve yorumundan dolayı Âkit Taraflar arasında doğabilecek uyuşmazlıkların çözüm yolları düzenlenmiş, doğrudan ve anlamlı müzakerelere ağırlık verilmiştir. Ayrıca bir uyuşmazlık Anlaşmanın VII. Maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim kuruluna götürülmüş ve hâlâ kurul önünde bulunmakta ise, aynı uyuşmazlık bu Madde hükümlerine göre başka bir tahkim kuruluna götürülemeyecektir.

Madde 10. — Anlaşmanın yürürlüğe girme ve yürürlük süresi bu Maddede düzenlenmektedir.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu *2.7.1996*

Esas No. : 1/357

Karar No. : 16

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 27.6.1996 Tarihli 8 inci Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla hazırlanan Tasarı Komisyonumuzca uygun bulunarak aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Üye
Sedat Aloğlu	*İsmet Sezgin*
İstanbul	Aydın
Üye	Üye
İlhan Kesici	*Cemal Külahlı*
Bursa	Bursa
Üye	Üye
Ahmet Cemil Tunç	*Hasan Tekin Enerem*
Elazığ	İstanbul
Üye	Üye
Hüseyin Kansu	*Osman Yumakoğulları*
İstanbul	İstanbul
Üye	Üye
Gencay Gürün	*Cemal Özbilen*
İzmir	Kırklareli
Üye	Üye
Temel Karamollaoğlu	*Bayram Fırat Dayanıklı*
Sıvas	Tekirdağ

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu *25.7.1996*
Esas No. : 1/357
Karar No. : 34

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar kurulunca 24.3.1995 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan dönemin sona ermesi nedeniyle 26.4.1996 tarihinde yenilenen ve Başkanlıkça tali komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 24.7.1996 tarihinde yaptığı 37 nci Birleşiminde Hükümeti temsilen, Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı ve Hazine Müsteşarlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi; genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasında, ülkemiz müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, yabancı sermaye ve teknolojisinin ise ülkemize gelmesi suretiyle, ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi hususu yer almaktadır.

Bu çerçevede, ülkemizde yatırım yapan yabancı sermayenin çalışma şartlarını belirlemek ve teşvik etmek amacıyla, yatırım ve ticarî ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu konularda bir potansiyel görülen ülkelerle, 1961 yılında başlatılan "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmaları"nın imzalanması hızlandırılmış ve birçok ülkeyle sözkonusu Anlaşma imzalanmıştır.

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti arasında 6 Temmuz 1994 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma" ile;

— Türkiye ve Bulgaristan'da uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,

— Türkiye ve Bulgaristan'da yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek,

— Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmek,

Gibi hususlar düzenlenmektedir.

Söz konusu Anlaşma, Türk özel teşebbüsüne Bulgaristan'da, Bulgaristan özel teşebbüsüne de Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmeler ile Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalar ve sorulara verilen cevapları takiben, sözkonusu Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasına dair düzenlemeleri ihtiva eden Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Dışişleri Komisyonunca aynen kabul edilen Tasarının 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
İ. Ertan Yülek	*Nurhan Tekinel*
Adana	Kastamonu
Sözcü	Kâtip
Sait Açba	*Hayri Doğan*
Afyon	Antalya
Üye	Üye
Gökhan Çapoğlu	*Hikmet Uluğbay*
Ankara	Ankara
Üye	Üye
Metin Şahin	*Saffet Kaya*
Antalya	Ardahan
Üye	Üye
Alaattin Sever Aydın	*Nevfel Şahin*
Batman	Çanakkale

Üye
Aslan Polat
Erzurum
(İmzada Bulunamadı)

Üye
Ergun Özdemir
Giresun

Üye
Hüseyin Yayla
Hatay

Üye
Azmi Ateş
İstanbul

Üye
Zekeriya Temizel
İstanbul

Üye
Algan Hacaloğlu
İstanbul

Üye
Ali Topuz
İstanbul

Üye
Turhan Arınç
İzmir

Üye
Esat Bütün
Kahramanmaraş

Üye
Zeki Ünal
Karaman

Üye
Fethi Acar
Kastamonu
(İmzada Bulunamadı)

Üye
Nurettin Kaldırımcı
Kayseri

Üye
Mustafa Ünaldı
Konya

Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya

Üye
Nezir Aydın
Sakarya

Üye
Ertuğrul Eryılmaz
Sakarya

Üye
Biltekin Özdemir
Samsun

Üye
Musa Uzunkaya
Samsun

Üye
Temel Karamollaoğlu
Sıvas

Üye
Kemalettin Göktaş
Trabzon

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. —6 Temmuz 1994 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. T. Çiller
Başbakan

Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.
M. Karayalçın

Devlet Bakanı
Y. Aktuna

Devlet Bakanı
M. Gülcegün

Devlet Bakanı
Ö. Alpago

Devlet Bakanı
N. Kurt

Devlet Bakanı
A. A. Doğan

Devlet Bakanı
S. Sümer

Devlet Bakanı
Ş. Erdem

Adalet Bakanı
M. Moğultay

İçişleri Bakanı
N. Menteşe

Millî Eğitim Bakanı
N. Ayaz

Sağlık Bakanı
D. Baran

Tarım ve Köyişleri Bakanı
R. Şahin

Sanayi ve Ticaret Bakanı
M. Dönen

Kültür Bakanı
T. Savaş

Orman Bakanı
H. Ekinci

Devlet Bakanı
N. Cevheri

Devlet Bakanı
A. Ş. Erek

Devlet Bakanı
B. S. Daçe

Devlet Bakanı
E. Kıratlıoğlu

Devlet Bakanı
A. Köylüoğlu

Devlet Bakanı
A. Ataç

Devlet Bakanı
A. Gökdemir

Devlet Bakanı
B. Alagöz

Millî Savunma Bakanı
M. Gölhan

Maliye Bakanı
İ. Attila

Bay. ve İskân Bakanı
A. Çulhaoğlu

Ulaştırma Bakanı
M. Köstepen

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı
N. Matkap

Enerji ve Tabiî Kay. Bakanı
V. Atasoy

Turizm Bakanı
Ş. Ulusoy

Çevre Bakanı
R. Akçalı

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE BULGARİSTAN CUMHURİYETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

Bundan sonra her biri Âkit Taraf olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti,

Özellikle bir Âkit Taraf yatırımcılarının diğer Âkit Tarafın ülkesindeki yatırımlarıyla ilgili olmak üzere aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile;

Anlaşmanın bu tür yatırımlara uygulanmasının sermaye ve teknoloji akışını ve Âkit Tarafların ekonomik kalkınmasını canlandıracağını kabul ederek;

Bir Âkit Tarafın yatırımcılarının diğer Âkit Tarafın ülkesindeki yatırımlar için, eşitlik ve karşılıklı çıkarlar gözönünde bulundurularak, elverişli koşullar yaratılması ve bu yatırımların teşvik edilmesi görüşünü paylaşarak ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması ile ilgili bir anlaşmanın ihdasına karar vermiş olarak;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE I

Tanımlar

Bu Anlaşmanın amaçları bakımından :

1. "Yatırım" terimi, ev sahibi Âkit Tarafın kanunları ve nizamları çerçevesinde elde edilen her türlü mal varlığını ifade eder ve esas olarak aşağıdakileri kapsar:

(i) Hisseler, hisse senetleri veya şirketlere katılımın diğer şekilleri,

(ii) Yeniden yatırımda kullanılan hâsılatlar, para alacakları veya yatırımla ilgili ekonomik değeri olan diğer haklar,

(iii) Mülkiyet ve ipotek, ihtiyatî haciz ve rehin gibi mülkiyet hakları,

(iv) Telif hakları, patent, lisans, sınaî tasarım, teknik prosesler gibi sınaî ve fikrî mülkiyet haklarının yanı sıra ticarî marka, peştemaliye, know-how ve diğer benzer haklar,

(v) Aşağıda tanımlandığı gibi Âkit Taraflardan her birinin ülkesinde, doğal kaynakları araştırma, çıkarma ve kullanma dahil olmak üzere hukuken veya sözleşme ile tanınan iş imtiyazları.

2. Her bir Âkit Taraf açısından "yatırımcı terimi" :

a) Bir Âkit Tarafın yürürlükteki hukukuna göre, vatandaşı sayılan bir gerçek kişiyi,

b) Bir Âkit Tarafın, yürürlükteki hukukuna göre kurulan veya teşekkül ettirilen ve merkezi o ülkede bulunan herhangi bir şirket, firma, ortaklık, organizasyon veya birliği ifade eder.

Gerçekleşmiş olan yatırımların şeklinde sonradan yapılacak herhangi bir değişiklik, böyle bir değişikliğin ev sahibi Âkit Tarafın hukukuna aykırı olmaması şartıyla, yatırımın esasını etkilemeyecektir.

3. "Hâsılat" terimi, bir yatırımdan kanunî olarak elde edilen bütün meblağları ifade eder ve kâr, faiz ve temettüleri kapsar.

4. "Ülke" terimi Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyetinin uluslararası hukuka göre üzerinde egemenlik veya yargılama haklarının bulunduğu kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyetinin egemenliği altında bulunan kara ülkesini ve kara sularını ifade eder.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Her Âkit Taraf; kendi kanun ve nizamları çerçevesinde, benzer koşullarda herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına tanınandan daha az elverişli olmamak üzere, ülkesinde diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını kabul ve teşvik edecek, yatırımla ilgili faaliyetlere izin verecektir.

2. Her bir Âkit Taraf, bu Maddenin birinci paragrafına göre kurulmuş olan yatırımlara; bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte mevcut istisnalar dışında, hangisi daha elverişli ise, kendi yatırımcılarının ya da herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına, benzer durumlarda uygulanandan daha az elverişli olmayan muamele uygulayacaktır. Herhangi bir ek istisna yalnızca istisnanın yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılmış yatırımlara uygulanabilir.

3. Her bir Âkit Taraf ülkesinde, kendi kanun ve nizamlarına uygun olarak, tabiyetlerine bakılmaksızın, diğer Âkit Tarafın, işbu Anlaşmada tanımlanmış olan yatırımları ile ilgili faaliyetleri icra eden nitelikli idarî ve teknik personel ile danışmanlarını ve hanehalkını oluşturan ailelerinin giriş, ikâmet, çalışma ve seyahatleri ile ilgili taleplerini olumlu yaklaşımla değerlendirecektir.

4. Bu Maddenin hükümleri, diğer Âkit Tarafça herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına aşağıdakilere dayanarak tanınan herhangi bir ayrıcalık bakımından uygulanmayacaktır :

a) Mevcut veya gelecekte oluşturulacak gümrük birliği, serbest ticaret bölgesi, ekonomik topluluklar veya benzer uluslararası kurumlar ya da,

b) Kısmen veya tamamen vergilendirme ile ilgili anlaşmalar.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar; bir kamu yararı amacı için, ayrım gözetmeksizin, etkin tazminat karşılığında, ev sahibi Âkit Tarafın yürürlükteki hukuku ve bu Anlaşmanın II nci Maddesinde düzenlenen genel uygulama prensipleri çerçevesinde yapılmadıkça kamulaştırılmayacak, devletleştirilmeyecek veya kamulaştırma ya da devletleştirmeye benzer etkisi olan tedbirlere konu edilmeyecektir.

2. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma kararı alınmadan hemen önceki piyasa değerine eşit olacaktır. Gerçekleşmek üzere olan kamulaştırma ile ilgili daha önceden edinilmiş kamu bilgisinden kaynaklanan herhangi bir değer azalması dikkate alınmayacaktır. Tazminat gecikmeksizin ödenecek ve Madde IV, paragraf 2'de tanımlandığı gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3. Bir Âkit Tarafın, diğer Âkit Tarafın ülkesinde savaş veya diğer silahlı çatışma, olağanüstü hal veya diğer benzer olaylar nedeniyle zarar gören yatırımcılarına diğer Âkit Tarafça gösterilecek muamele, hangisi daha elverişli ise, bu tür zararlarla ilgili olarak kendi yatırımcıları veya herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarına gösterilen muameleden daha az elverişli olamayacaktır.

MADDE IV

Ülkesine İade ve Transfer

1. Her bir Âkit Taraf, yatırımcıların vergi ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmelerinden sonra, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarına aşağıdakilerin serbestçe transferini kabul edecektir :

a) Hâsılatlar,

b) Yatırımın tamamının ya da bir kısmının tasfiye ya da satış bedeli,

c) Yatırımın artırılması veya idamesi amacı olan sermaye ve ek meblağlar,

d) Yatırımın işletilmesinden doğan harcamalar için gereken;

— Kredi geri ödemeleri;

— Patent ve lisans ücretleri ödemeleri;

— Diğer harcamaların ödemeleri gibi meblağlar.

e) Madde III uyarınca ödenebilir tazminat,

f) Ülkesindeki yatırımlarla ilgili olarak kanun ve nizamlar çerçevesinde yapılan iş ve hizmetler için diğer Âkit Tarafın vatandaşlarınca elde edilen ücretler.

2. Transferler yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya diğer herhangi bir para birimi ile, transfer tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

Halefiyet

Eğer bir Âkit Taraf veya onun temsilcisi, ya da kendi kontrolündeki tüzelkişilik (bundan sonra "sigortalayan" olarak anılacaktır) kendi yatırımcılarına, diğer Âkit Tarafın ülkesindeki bir yatırımla ilgili olarak verilmiş bir garanti altında ödeme yaparsa, diğer Âkit Taraf aşağıdakileri tanıyacaktır:

(a) İster kanunî olarak, isterse sigortalayanın ülkesindeki bir sözleşmeye uygun olarak, yatırımcının her türlü hak veya alacağının sigortalayana temlikini, aynı zamanda

(b) Sigortalayan halefiyetten dolayı, yatırımcının kullanabileceği kapsamda hakları kullanabilir ve bu yatırımcının alacaklarını talep edebilir.

MADDE VI

Daha Elverişli Hükümler

Eğer bir Âkit Tarafın millî hukukunun hükümleri ya da bundan sonra işbu Anlaşmaya ilave olarak bu Âkit Taraf ile diğer Âkit Taraf arasında yapılmış olan herhangi bir anlaşma, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının daha iyi bir muameleye tabi olmalarını sağlayan genel ya da özel bir düzenleme ihtiva ediyorsa, bu tür bir düzenleme, daha elverişli olduğu ölçüde işbu Anlaşmanın üstünde bir etkinliğe sahip olacaktır.

MADDE VII

Engelleme

İşbu Anlaşma her bir Âkit Tarafın kendi emniyet, kamu düzeni veya sağlığı ile ilgili başlıca ilgi alanlarının idamesi ile alakalı gerekli tedbirlerin uygulanmasına engel olmayacaktır.

MADDE VIII

Bir Âkit Taraf ile Diğer Âkit Tarafın Yatırımcıları Arasında Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Bir Âkit Tarafın yatırımcısı ile diğer Âkit Taraf arasında sonraki Âkit Tarafın ülkesindeki bir yatırımı ile ilgili uyuşmazlıklar, mümkün olduğunca aralarında uyuşmazlık olan Taraflarca dostça çözümlenmeye çalışılacaktır.

2. Eğer bu tür uyuşmazlıklar her bir tarafın dostça çözümü talep ettikleri tarihten itibaren altı ay içerisinde çözümlenemezse, ilgili yatırımcı uyuşmazlığı Âkit Tarafın yetkili mahkemesine götürebilir ya da alternatif olarak uyuşmazlık, her iki ülkenin de bu sözleşmeye taraf olması halinde, Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasında Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleş-

mesi ile Washington'da 18 Mart 1965'de kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözümü Merkezine (ICSID), bildirilebilecek çekincelerle birlikte götürülebilir.

3. İşbu Anlaşmanın 3 ve 4 üncü Maddeleri ile ilgili uyuşmazlıklarda ilgili yatırımcı uyuşmazlığı tahkim yolu ile çözümlenmesi amacıyla, alternatif olarak seçebileceği Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir hakem mahkemesine götürebilir. (UNCITRAL)

4. Madde 5'e paralel olarak sigortalayan, yatırımcının yararlandığı haklardan yararlanabilir.

5. Karar, uyuşmazlığın her iki tarafı için de nihaî ve bağlayıcı olacaktır ve ilgili Âkit Tarafın iç hukuku çerçevesinde uygulanacaktır.

MADDE IX

Âkit Taraflar Arasında Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Âkit Taraflar iyi niyet ve işbirliği ruhu ile işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanması ile ilgili olarak aralarındaki her türlü uyuşmazlığı çabuk ve adil bir şekilde çözüme ulaştırmaya çalışacaklardır. Bu bakımdan, Âkit Taraflar bu tür çözümlere ulaşabilmek için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Âkit Taraflar müzakerelerin başlangıcından itibaren altı ay içinde uygulanan prosedür ile bir anlaşmaya varamazlarsa, uyuşmazlık Âkit Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine üç üyeli bir tahkim kuruluna götürülebilir.

2. Bu tür bir tahkim kurulu aşağıdaki şekilde oluşturulacaktır:

(a) Talebin alınmasından itibaren üç ay içinde, Âkit Taraflardan her biri bir hakem tayin edecektir. Âkit Tarafların onayı ile bu iki hakem üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Âkit Taraflardan her birinin belirlenen süre zarfında bir hakem tayin edememesi halinde, diğer Âkit Taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanından gerekli tayini yapmasını isteyebilir.

(b) Eğer Başkan iki hakemin atanmasından itibaren iki ay içinde tayin edilemezse, Başkan Âkit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından tayin edilecektir.

(c) Eğer, işbu Maddenin (a) ve (b) paragraflarında belirtilen durumlarda, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı söz konusu görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise, tayin Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır ve eğer Başkan Yardımcısı söz konusu görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama, Divanın her iki tarafın da vatandaşı olmayan en kıdemli üyesi tarafından yapılır.

3. Tahkim kurulu kararını, işbu anlaşmanın hükümleri ile, aynı zamanda uluslararası hukukun genel olarak kabul edilmiş prensip ve kuralları çerçevesinde verir. Tahkim Kurulu kararına oy çokluğu ile varır. Böyle bir karar, her iki Âkit Taraf için de nihaî ve bağlayıcı olacaktır. Kurul kendi usulünü, Başkan seçiminden itibaren üç ay içinde belirleyecektir. Usul üzerinde böyle bir kararın olmaması halinde, Kurul, Uluslararası Adalet Divanı Başkanından genel olarak tanınmış uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını belirlemesini talep edecektir.

4. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde bütün sunuşlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve kurul kararını bütün duruşmaların tamamlanmasından itibaren iki ay içinde verecektir.

5. Her bir Âkit Taraf, kuruldaki üyesinin ve tahkim işlemlerindeki temsilinin masraflarını üstlenecektir. Başkanın masrafları ile tahkim işlemleriyle ilgili diğer masraflar Âkit Taraflarca eşit olarak üstlenilecektir.

6. Eğer bir uyuşmazlık Madde VIII hükümleri çerçevesinde bir uluslararası tahkim heyetine sunulmuş ve hâlâ orada çözüm beklemekte ise, uyuşmazlık işbu Maddenin hükümleri çerçevesinde başka bir uluslararası tahkim heyetine sunulamayacaktır. Bu, Âkit Taraflar arasında doğrudan ve anlamlı müzakerelere girilmesine engel teşkil etmeyecektir.

MADDE X

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerinin teati tarihinde yürürlüğe girecek, on yıllık bir süre ile yürürlükte kalacak ve işbu Maddenin 2 nci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalmaya devam edecektir. Anlaşma, ev sahibi tarafın kanun ve nizamları çerçevesinde Haziran 1991 tarihinden sonra yapılmış olan yatırımlara uygulanacaktır.

2. Âkit Taraflardan her biri, yazılı olarak bir yıl öncesinden diğer Âkit Tarafa bildirmek kaydıyla, işbu Anlaşmayı on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. Bu Anlaşma, Âkit Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Değişiklik, her bir Âkit Tarafın diğer Âkit Tarafı böyle bir değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını yazılı olarak bildirmesi durumunda yürürlüğe girer.

4. Bu Anlaşmanın sona erme tarihinden önceki yatırımlarla ilgil olarak, işbu Anlaşmanın Madde I-IX hükümleri sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte olmaya devam edecektir.

Bu Anlaşmayı Âkit Tarafların tam yetkili temsilcileri huzurlarında imzalamışlardır.

Ankara'da 6.7.1994 tarihinde Türkçe, Bulgarca ve İngilizce dillerinde ikişer asıl olarak ve hepsi de aynı derecede geçerli olacak şekilde akdedilmiştir. Yorumda farklılık olması halinde, İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ADINA	BULGARİSTAN CUMHURİYETİ ADINA
AYKON DOĞAN	*STOYAN ALEXANDROV*